

Amsterdam University of Applied Sciences

Portaalvraag KeTJA Sprint, Alles Kidzzz en 3x Groei

Goense, Pauline; Walpot, Mirjam

Publication date

2017

Document Version

Final published version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Goense, P., & Walpot, M. (2017). *Portaalvraag KeTJA Sprint, Alles Kidzzz en 3x Groei*. Hogeschool van Amsterdam, Amsterdams Kenniscentrum voor Maatschappelijke Innovatie.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please contact the library: <https://www.amsterdamuas.com/library/contact/questions>, or send a letter to: University Library (Library of the University of Amsterdam and Amsterdam University of Applied Sciences), Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

KeTJA

KENNISWERKPLAATS
TRANSFORMATIE
JEUGD AMSTERDAM

PORTAALVRAAG KETJA SPRINT, ALLES KIDZZZ EN 3X GROEI

Pauline Goense
Mirjam Walpot

Lectoraat kwaliteit en effectiviteit in de zorg voor jeugd
Amsterdams Kenniscentrum voor Maatschappelijke Innovatie
Faculteit Maatschappij en Recht / Hogeschool van Amsterdam
Wibautstraat 5a / Postbus 1025 / 1000 BA Amsterdam
Website: www.hva.nl/jeugdzorg

September 2017

Inhoudsopgave

Aanleiding.....	3
1. Zijn de trainingen geschikt voor de door het Ouder- en Kindteam omschreven doelgroep en wordt deze doelgroep ook feitelijk bereikt?	3
a) Richten de trainingen zich op kinderen met gedragsproblemen?	4
b) Doen de gedragsproblemen zich zowel thuis als op school voor?	4
c) Worden de gedragsproblemen thuis of op school gesignaleerd?	4
d) Komen de gedragsproblemen naar voren uit een screening?	4
e) Past een lichtere interventie of een groepstraining niet?	4
Samenvatting	5
2. In welke opzichten verschillen de trainingen van elkaar?	6
1. Erkenningsniveau	6
2. Risico en/of probleem waar de training zich op richt	6
3. Doel van de training	6
4. Doelgroep van de training	7
5. Indicatie- en contra-indicatiecriteria	8
6. Aanpak (duur, frequentie en intensiteit, en op wie gericht)	9
7. Verantwoording van de doelen, de doelgroep en de aanpak.....	10
8. Randvoorwaarden voor uitvoering en kwaliteitsbewaking	10
Samenvatting bevindingen	13
3. De belangrijkste voor- en nadelen van de trainingen.....	14
Conclusie.....	16
Bronnen	17

Aanleiding

Op dit moment zijn in de regio Amsterdam drie individuele trainingen beschikbaar om kinderen met gedragsproblemen te ondersteunen: SPRINT, 3x Groei en Alles Kidzzz. SPRINT maakt deel uit van het basispakket van het Ouder- en Kindteam, ook 3x Groei is een training die vanuit het Ouder- en Kindteam wordt aangeboden. Alles Kidzzz wordt aangeboden door Punt P en Prezens. Alle drie de trainingen richten zich op externaliserende gedragsproblemen bij kinderen in de basisschoolleeftijd. Het Ouder- en Kindteam zoekt een training die (a) zich richt op kinderen met gedragsproblemen die (b) zich zowel op school als thuis voordoen, die (c) op school of thuis gesignaleerd worden en die (d) tevens naar voren komen uit een screening. Het gaat om gedragsproblemen (e) waarbij een lichtere interventie – zoals extra aandacht van de leerkracht of gesprekken met ouders en kinderen - niet werkt en waarbij een groepstraining geen optie is. Om een zo sluitend mogelijk aanbod te kunnen bieden heeft het Ouder- en Kindteam aan het Kennisportaal gevraagd de volgende vragen na te gaan:

1. Zijn de trainingen geschikt voor de door het Ouder- en Kindteam omschreven doelgroep en wordt deze doelgroep ook feitelijk bereikt?
2. In welke opzichten verschillen de trainingen van elkaar?
3. Wat zijn de voor- en nadelen van de trainingen?

Hieronder staan de antwoorden op bovenstaande vragen in drie hoofdstukken uitgewerkt. Aan het einde van het document wordt een overkoepelende conclusie gegeven. De informatie is verzameld op basis van (a) onderzoek van beschikbare documenten¹, (b) gesprekken met ouder- en kind adviseurs die betrokken zijn bij de trainingen, (c) gesprekken met trainers die de trainingen uitvoeren, en (d) gesprekken met de licentiehouders van twee van de trainingen².

1. Zijn de trainingen geschikt voor de door het Ouder- en Kindteam omschreven doelgroep en wordt deze doelgroep ook feitelijk bereikt?

Het Ouder- en Kindteam zoekt een training die (a) zich richt op kinderen met gedragsproblemen die (b) zich zowel op school als thuis voordoen, die (c) op school of thuis gesignaleerd worden en die (d) tevens naar voren komen uit een screening. Het gaat om gedragsproblemen (e) waarbij een lichtere interventie niet werkt en waarbij een

---

¹ Zie de bronnenlijst aan het einde van dit document voor een overzicht.

² Het gaat hier om gesprekken met PiResearch, licentiehouders van SPRINT en 3x Groei.

groepstraining geen optie is. Per punt uit de doelgroepomschrijving is kort uitgewerkt of de trainingen hieraan voldoen.³ Aan het eind van deze vraag staat een korte samenvatting van de bevindingen.

a) Richten de trainingen zich op kinderen met gedragsproblemen?

Ja, alle drie de trainingen richten zich op kinderen met externaliserende gedragsproblemen.

b) Doen de gedragsproblemen zich zowel thuis als op school voor?

Uit de interviews komt naar voren dat er vrijwel altijd sprake is van herkenning en erkenning van gedragsproblemen in zowel de school- als thuissituatie. SPRINT is de enige training die actief ingaat op de gedragsproblemen in beide omgevingen. Alles Kidzzz richt zich enkel op gedragsproblematiek die zich op school voordoet, 3x Groei gaat in op problematiek thuis.

c) Worden de gedragsproblemen thuis of op school gesignaleerd?

Bij alle drie de trainingen worden de gedragsproblemen thuis of op school gesignaleerd. Bij SPRINT en Alles Kidzzz worden de gedragsproblemen door de leerkracht gesignaleerd. Bij 3x Groei worden de gedragsproblemen door de ouders gesignaleerd.

d) Komen de gedragsproblemen naar voren uit een screening?

Alleen bij SPRINT komen de gedragsproblemen naar voren uit een screening.

e) Past een lichtere interventie of een groepstraining niet?

Een groepstraining is volgens de beschrijvingen van de trainingen niet gepast voor de doelgroep omdat er een (te) groot risico is van contaminatie (deviancy-training). Daarbij is vaak sprake van dusdanige hardnekkige patronen dat individueel toespitsen en oefenen nodig is. Ook zijn groepstrainingen volgens de geïnterviewde personen voor deze doelgroep niet gepast. Volgens hen hebben de kinderen vaak grote moeite met het reguleren van prikkels en worden zij teveel afgeleid in een groep. Er is vanuit een uitvoerende instelling van Alles Kidzzz een keer geoefend met een nieuwe groepstraining voor deze doelgroep door echt ervaren trainers en daaruit bleek dat het niet aansloot.

---

³ In de uitwerking van vraag 2 wordt meer informatie gegeven per training over onder andere de doelgroep en screeningsmethode.

Volgens de geïnterviewde personen zijn tevens lichtere interventies (zoals extra aandacht van de leerkracht op gesprekken met de ouders) niet gepast voor de doelgroep waarmee zij te maken hebben. Volgens hen is er vaak al sprake geweest van een lichtere interventie alvorens de kinderen worden aangemeld bij één van de trainingen. Het algemene beeld is dat de trainingen eerder te laat, wanneer de gedragsproblemen al dermate zijn geëscaleerd, dan te vroeg worden aangeboden. Volgens één van de geïnterviewde personen over de SPRINT training, kan je daarom SPRINT beter inzetten als specialistische hulpvorm in plaats van het te laten uitvoeren als preventieve training door de OKA'ers. SPRINT wordt volgens deze persoon ingezet op een te zware doelgroep.

Samenvatting

Samenvattend kan gesteld worden dat alle drie de trainingen aansluiten bij de beoogde doelgroep van het Ouder- en Kindteam en dat die doelgroep ook daadwerkelijk wordt bereikt. Enkel op het punt van het signaleren van de kinderen middels een screening, voldoen niet alle trainingen. Alleen bij SPRINT wordt er gescreend.

2. In welke opzichten verschillen de trainingen van elkaar?

Om te bepalen in hoeverre de trainingen van elkaar verschillen, zijn er acht indicatoren opgesteld waarlangs de trainingen met elkaar zijn vergeleken. De genoemde indicatoren zijn een aantal vaste onderdelen uit de interventiebeschrijvingen, gehanteerd door de databank van het Nederlands Jeugd Instituut (NJI). Aan het einde van dit hoofdstuk is een samenvatting van de bevindingen opgenomen inclusief een tabel waarin overzichtelijk is weergegeven op welke indicatoren de trainingen van elkaar verschillen.

1. Erkenningsniveau

De erkenningscommissie interventies van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) beoordeelt de kwaliteit en effectiviteit van interventies. Van Yperen en Veerman hebben een kader opgesteld waarin de effectiviteit van interventies is ingedeeld in een aantal niveaus. Zij stellen voor het begrip 'effectiviteit' en het effectonderzoek te koppelen aan het ontwikkelingsstadium waarin een interventie verkeert. Daarvoor hebben zij de zogenaamde 'effectladder' ontwikkeld (zie <http://www.nji.nl/De-effectladder>). De training SPRINT is beoordeeld als 'goed onderbouw' (niveau 2). De training Alles Kidzzz is beoordeeld als 'effectief volgens eerste aanwijzingen' (niveau 3). De training 3x Groei is nog niet onderzocht en de training is (nog) niet ingediend bij de erkenningscommissie.

2. Risico en/of probleem waar de training zich op richt

Alle drie de trainingen richten zich op externaliserende gedragsproblematiek bij kinderen van de basisschoolleeftijd. Bij SPRINT en 3x Groei wordt specifiek aangegeven dat het hierbij gaat om zowel openlijk antisociaal gedrag (probleematisch omgaan met autoriteiten, regelmatig de confrontatie opzoeken met leerkrachten, schelden, vechten) als heimelijk antisociaal gedrag (o.a. liegen en stelen).

3. Doel van de training

Alle drie de trainingen hebben als overkoepelend doel om de externaliserende gedragsproblematiek van de kinderen te verminderen. SPRINT heeft daarnaast als doel het vroegtijdig signaleren van kinderen. SPRINT en Alles Kidzzz stellen zich hierbij ten doel pro sociaal gedrag van het kind te vergroten en antisociaal gedrag te reduceren. 3x Groei stelt zich ten doel opvoedvaardigheden van ouders te vergroten. Subdoelen van 3x Groei zijn onder andere het verminderen van opvoedstress, het herstellen van de gezag relatie tussen

ouders en kind, ouder-kind interactie verbeteren, sfeer in het gezin verbeteren en het zelfvertrouwen van zowel ouders als kind vergroten.

4. Doelgroep van de training

De trainingen SPRINT, Alles Kidzzz en 3x Groei richten zich alle drie op basisschoolkinderen. 3x Groei richt zich op basisschoolkinderen van alle leeftijden. De trainingen Alles Kidzzz en SPRINT richten zich specifiek op kinderen in de bovenbouw van de basisschool (groep 5 t/m groep 8) met de leeftijd 7/8-12 jaar. SPRINT wordt daarbij vaak gegeven aan kinderen in groep 5 en 6 en vooral aan jongens.

De doelgroep van alle trainingen zijn kinderen die externaliserend probleemgedrag vertonen. In de beschrijvingen van de trainingen wordt dat verder genuanceerd. Zo richt SPRINT zich expliciet op kinderen met (beginnende) gedragsproblemen en risico op een anti-sociale ontwikkeling. Het gaat om kinderen die openlijk en/of heimelijk probleemgedrag vertonen en/of in een bepaalde mate moeite hebben met het aanvaarden van autoriteit. Bij SPRINT wordt met ouders en kinderen gewerkt. De ouders vormen de intermediaire doelgroep die nodig is om de kinderen te bereiken. Bij Alles Kidzzz betreft de doelgroep kinderen die in de schoolsituatie vaker reactief en proactief agressief gedrag vertonen, ongehoorzaam zijn en liegen. Deze kinderen lopen vanwege hun stabiele patroon van externaliserend probleemgedrag een verhoogde kans op het ontwikkelen van een gedragsstoornis of andere pathologie in de adolescentie. Bij 3x Groei gaat het om kinderen die openlijk agressief gedrag (schelden en vechten) als heimelijk agressief gedrag (liegen en stelen) vertonen. In vergelijking met SPRINT is hun probleemgedrag al wat verder ontwikkeld. 3x Groei richt zich op de ouders om middels het vergroten van hun opvoedvaardigheden het gedrag van het kind in de gewenste richting te kunnen laten veranderen. De problematiek van de kinderen die in aanmerking komen voor 3x Groei is doorgaans ernstiger dan de problematiek van de kinderen bij SPRINT.

3x Groei is tevens geschikt voor kinderen met een licht verstandelijke beperking (LVB) en/of Autisme Spectrum Stoornis (ASS). Alles Kidzzz heeft ook een versie voor kinderen met een licht verstandelijke beperking (LVB), dat is een versimpelde versie van de Alles Kidzzz training waarin veel herhaling is ingebouwd.

5. Indicatie- en contra-indicatiecriteria

Indicatie criteria

Alleen bij de SPRINT training is er sprake van een screening. Indicatiestelling voor de training SPRINT gebeurt via een getrapte screeningsmethode met behulp van vragenlijsten die door de leerkracht worden ingevuld. De leerkracht vult de schaal gedragsproblemen van de SDQ (Strengths and Difficulties Questionnaire) vragenlijst in. Indien een kind een hoge score heeft op deze vragenlijst, wordt aansluitend de ABSQ (Antisocial Behaviour Symptoms Questionnaire) vragenlijst ingevuld. Voor kinderen waarvoor een ABSQ is ingevuld, wordt na zes maanden opnieuw een ABSQ ingevuld. Een kind dat tweemaal hoog scoort op de ABSQ komt in aanmerking voor het SPRINT aanbod. Het screeningsinstrument van SPRINT sluit aan bij de regionale screening vanuit de GGD (Hart en Ziel).

De indicatiestelling van Alles Kidzzz en 3x Groei vindt niet plaats via een gestandaardiseerde screeningsmethode, maar op basis van informatie van leerkrachten en ouders. Kinderen komen voor Alles Kidzzz in aanmerking, wanneer de leerkracht aangeeft dat ze op school een hoge mate van externaliserend probleemgedrag vertonen. Uit de interviews komt naar voren dat leerkrachten een screeningslijst van Alles Kidzzz ontvangen om in te vullen en dat deze door de trainers als check wordt gebruikt of de kinderen binnen de training passen. Aan de screeningslijst van Alles Kidzzz worden echter geen eisen gesteld ten aanzien van een bepaalde score voor toelating. Kinderen komen voor 3x Groei in aanmerking wanneer ouders onvoldoende grip ervaren op het gedrag van hun kind in de thuissituatie. Er is bij 3x Groei geen sprake van een screeningsinstrument.

Contra-indicatie criteria

Contra-indicaties voor het inzetten van de SPRINT:

- Het kind is jonger dan 7 jaar
- Het kind of de ouder krijgt al hulp
- Het kind heeft in het verleden al deelgenomen aan het SPRINT aanbod
- Het kind vertoont ernstige gedrags- en/of psychiatrische problemen
- Er is bij ouder of kind sprake van een verstandelijke handicap
- De ouder en/of het kind staat niet open voor het hulpaanbod
- Er is niet minimaal één 'ouderfiguur' die het ouderdeel van de OK-training kan volgen.

Contra indicaties bij 3x Groei zijn:

- Onvoldoende mogelijkheid tot aanwezigheid van de ouders bij alle bijeenkomsten van de training,
- Ouders die Nederlandse taal niet of onvoldoende beheersen
- Er is sprake van onveiligheid

Als contra indicatie bij Alles Kidzzz geldt dat kinderen die gediagnostiseerd zijn met een gedragsstoornis niet kunnen deelnemen aan Alles Kidzzz.

6. Aanpak (duur, frequentie en intensiteit, en op wie gericht)

Frequentie en intensiteit

De trainingen verschillen in duur en intensiteit. Alle trainingen hebben een wekelijkse frequentie. Alles Kidzzz heeft met 8 wekelijkse bijeenkomsten het minste aantal bijeenkomsten vergeleken met (minimaal) 12 bijeenkomsten bij zowel 3x Groei als SPRINT. De SPRINT training is de meest intensieve training omdat hier wekelijks zowel een uur met het kind als met de ouders wordt besteedt. Belangrijk om op te merken is dat de 3x Groei training wel regelmatig gecombineerd wordt met dagbehandeling van het kind waardoor wellicht de training zelf niet intensief is maar het traject waar het gezin doorheen gaat in totaal wel.

Op wie gericht

De trainingen verschillen onderling in op wie ze zich richten in de bijeenkomsten. SPRINT richt zich op zowel ouders als kinderen, Alles Kidzzz richt zich alleen op de kinderen en 3x Groei alleen op de ouders (mediatie). Wel worden in alle trainingen alle partijen, dus de ouders, kinderen en leerkrachten, betrokken in het proces. Bij Alles Kidzzz worden leerkrachten en ouders betrokken door wekelijkse (mail)uitwisseling en zijn zij aanwezig bij het kennismakingsgesprek, de tussenevaluatie en eindevaluatie. Uit de interviews komt naar voren dat de ervaring is dat over het algemeen leerkrachten het niet als belastend ervaren om betrokken te worden in een training. Aangegeven wordt dat leerkrachten het wel steeds drukker krijgen maar dat ze de investering wel willen doen omdat het ook hen wat oplevert. De kinderen die de training krijgen, zijn immers ook vaak stoorzenders in de klas. Door de leerkrachten te betrekken, krijgen zij vaak ook een ander, positiever, beeld van een kind en

leert meer vaardigheden van het kind te herkennen. Bij 3x Groei zijn de kinderen aanwezig bij twee bijeenkomsten. Leerkrachten worden niet betrokken bij 3x Groei training.

7. Verantwoording van de doelen, de doelgroep en de aanpak

Alle drie de trainingen kennen dezelfde theoretische grondslag waarin het competentie model en de sociale leertheorieën centraal staan. De focus en aanpak van de trainingen verschilt wel. Dit verschil komt vooral voort uit het feit dat de trainingen zich op verschillende personen richten (ouders, kinderen, dan wel ouders en kinderen). SPRINT en 3x Groei zien de ouders als belangrijke intermediaire doelgroep om het gedrag van de kinderen te veranderen. Hoewel Alles Kidzzz zich alleen op de kinderen richt, komt er uit de interviews naar voren dat er soms op maat ook oefeningen met ouders worden ingebouwd.

Bij SPRINT en 3x Groei wordt vooral gewerkt op gedragsniveau door het aanleren en versterken van (sociale) vaardigheden, bij Alles Kidzzz wordt vooral gewerkt op cognitief niveau door het bevorderen van een positief zelfbeeld en sociale cognities. Bij alle drie de trainingen wordt er gebruik gemaakt van gedragsoefeningen en huiswerkopdrachten.

8. Randvoorwaarden voor uitvoering en kwaliteitsbewaking

Onder de randvoorwaarden voor uitvoering en kwaliteitsbewaking zijn de overeenkomsten en verschillen op de volgende punten uitgewerkt: selectie vereisten trainers, training en (her)certificering, ondersteuning (intervisie, supervisie etc), kosten kwaliteitssysteem (training en ondersteuning), kosten van de training per kind en overige randvoorwaarden.

Selectie vereisten, training en (her)certificering professionals

De trainers van alle drie de trainingen moeten minimaal hbo geschoold zijn en werkzaam zijn in de jeugdzorg. Bij SPRINT is het een vereiste dat de trainer affiniteit heeft met gedragstherapeutische methodieken en het wordt als pré aangegeven als de trainer ervaring heeft in het werken met ouders en kinderen. Bij de training Alles Kidzzz is het een vereiste dat de trainer werkzaam is in de ggz-preventie, eerstelijns ggz-jeugdzorg of het onderwijs. In de interviews wordt aangegeven dat de kennis vanuit de ggz belangrijk is voor het (her)kennen van psychische stoornissen en klachten bij de kinderen. Bij de beide andere trainingen ligt er meer nadruk op de opvoedkundige kant, met ouders, waardoor onder andere het goed in kaart kunnen brengen van de thuissituaties van groter belang is.

De trainers van alle drie de trainingen dienen een opleiding te volgen voor zij de training kunnen geven. De intensiteit van de opleiding verschilt. Bij SPRINT gaat het om een

vijfdaagse cursus met een schriftelijke toets als eindopdracht. Bij 3x Groei duurt de training 4 dagen en is er geen toets. Bij Alles Kidzzz gaat het om een cursus van vier dagdelen en het uitvoeren van de training bij drie verschillende kinderen onder supervisie. Het certificaat wordt ontvangen na een presentatie van drie uitgevoerde Alles Kidzzz trainingen.

Alleen bij SPRINT is er op dit moment sprake van hercertificering. Na afronding van de opleiding met een goed resultaat wordt een licentiecertificaat verstrekt voor de duur van een jaar. Indien een trainer zijn/haar licentie wil verlengen is het nodig om jaarlijks deel te nemen aan een bijscholingsdag en jaarlijks een tweetal dvd's in te leveren bij de opleider met hierin een fragment van een ouderbijeenkomst en een fragment van een kinderbijeenkomst. De dvd's worden door de opleider getoetst aan de daarvoor opgesteld eisen. Bij 3x Groei zal er de aankomende periode een hercertificeringstraject worden ingesteld wat nagenoeg gelijk is aan dat van SPRINT met als extra vereiste dat de trainer minimaal drie trainingstrajecten per jaar uitvoert.

Ondersteuning professionals

Alleen bij SPRINT is er sprake van een kwaliteitseis aan de structurele ondersteuning van de professionals. In eerste opzet is het zo dat bij SPRINT de trainers begeleiding en ondersteuning krijgen van een interne supervisor van de trainende instelling. Het is een vereiste dat de supervisor functioneert op HBO niveau, ervaring heeft in het coachen en begeleiden van professionals en zelf de opleiding tot SPRINT trainer heeft gevolgd. De supervisor draagt jaarlijks zorg voor de organisatie van minimaal tien intervisiebijeenkomsten met de trainers per jaar. De supervisor wordt opgeleid en ondersteund door één van de opleiders van de SPRINT training. Scholen waar de SPRINT training wordt uitgevoerd, worden begeleid door een groep onderzoekers van PI Research, die het 'SPRINT team' genoemd worden. Bij het OKT volgen de trainers 4-6 verplichte intervisiebijeenkomsten en jaarlijks leveren trainers een opname van een sessie in ter beoordeling en er is een jaarlijkse bijscholingsdag. De OKT supervisor heeft elk kwartaal zelf supervisie van de opleider van PI Research. Daarnaast is er ondersteuning vanuit een webbased programma, wat is ontwikkeld om de screening op locatie te kunnen uitvoeren. Tevens hebben scholen en trainers de mogelijkheid om via de helpdesk van het webbased programma vragen te stellen over SPRINT.

Vanuit Alles Kidzzz worden er geen eisen gesteld aan de ondersteuning van de uitvoerend professionals. Uit de interviews komt naar voren dat teams zelf intern intervisiemomenten plannen om uit te wisselen over waar trainers tegenaan lopen en leuke

ideeën die ze kunnen toevoegen in de trajecten. De frequentie verschilt tussen één keer in de 2 a 3 maanden tot eenmaal per jaar.

Bij 3x Groei is de ondersteuning door middel van supervisie nog in ontwikkeling. De intentie is om de ondersteuning te laten bestaan uit jaarlijks drie dagdelen groepssupervisie met maximaal 6 deelnemers onder begeleiding van een door PiResearch geaccrediteerde opleider. Supervisie zal plaatsvinden aan de hand van beeldmateriaal en feedback zal worden gegeven aan de hand van een uitgebreid observatiesysteem. Licentieverlenging vindt dan plaats op basis van een positieve beoordeling van de beelden en het volgen van supervisie en bijscholing (vgl. SPRINT).

Kosten opleiding professionals en kwaliteitswaarborging

De kosten van de opleiding en de kwaliteitswaarborging van de verschillende trainingen verschillen aanzienlijk. Oorzaak is het verschil in de omvangrijkheid van de training en het kwaliteitswaarborgingssysteem. In Tabel 1 is een overzicht opgenomen van de kosten per training.

Tabel 1. Overzicht kosten opleiding en kwaliteitswaarborging training in euro's

	Opleidingskosten (voor 10 personen)	Kwaliteitswaarborging			Totaal (10 personen)	Totaal (per persoon)
		Bijscholing dag (max 10 p)	Beoordeling dvd (pp)	Supervisie (max 6 p)		
SPRINT ¹	6.500	1.750	205		10.300	1.030
Alles	5.100				5.100	510
Kidzzz						
3x Groei	7.680	1.795	238	3000	16.855	1.685

¹bijkomende kosten SPRINT algemene coördinatie: 15.000 euro.

Kosten uitvoering training per traject

Een SPRINT-traject neemt volgens de interventiebeschrijving 121 uur in beslag.

Hiervan is 103 uur voor de bijeenkomsten met de ouder en het kind en 18 uur voor de verslaglegging, registratie en overdracht. In de praktijk van het Ouder- en Kindteam wordt gemiddeld 60 uur per training besteed. Dat is inclusief registratie. Dat is €3.240 euro bij de gemiddelde uurprijs van een ouder- en kindadviseur. De uitvoering van Alles Kidzzz kost rond €1.400 per training (afhankelijk van de arbeidskosten van de trainer) + Kindermap (structureel) €25. De trainer investeert 13 uur aan de daadwerkelijke uitvoering. Voor de voorbereiding en verslaglegging wordt 7 uur gerekend. Voor 3x Groei is de gemiddelde

tijdsinvestering 3 uur per week per traject en zijn de kosten afhankelijk van de uitvoerende instelling.

Overige randvoorwaarden voor de uitvoering

Er zijn een tweetal overige randvoorwaarden die van belang zijn voor de uitvoering van de trainingen. Het gaat hierbij om de beschikbaarheid van ruimtes en materiele benodigdheden.

De trainingen SPRINT en Alles Kidzzz worden op school uitgevoerd. Er is hiervoor op school een ruimte of leslokaal nodig waarin de training uitgevoerd kan worden. Uit de interviews komt naar voren dat het vrijwel altijd lukt een ruimte te regelen. Daarnaast moeten kinderen de mogelijkheid krijgen om de training onder schooltijd te volgen. Uit de interviews komt naar voren dat hierover altijd met de school, leerkracht en ouders goede afstemming over is. Zo wordt er altijd gezocht naar een moment of les waarop een kind niet te veel mist. De ouderbijeenkomsten die bij de training SPRINT horen worden doorgaans thuis georganiseerd. De training 3x groei wordt thuis of gedeeltelijk bij de instelling uitgevoerd.

De materiele benodigdheden bij SPRINT bestaan uit de twee vragenlijsten SDQ en ABSQ, die op school afgenomen kunnen worden. De materiele benodigdheden bij Alles Kidzzz bestaan uit een fototoestel en een kindermap, die de trainer meebrengt naar de training. Er is een standaard Alles Kidzzz tas waarin alle benodigdheden voor de trainers zitten. Uit de interviews komt naar voren dat de foto's tegenwoordig vaak met de mobiele telefoon van de ouders gemaakt worden. De materiele benodigdheden bij 3x groei dienen voor de supervisieform die pas op den duur wordt ingevoerd.

Samenvatting bevindingen

Samengevat kan gesteld worden dat de drie trainingen, ondanks de overeenkomstige risico's en problemen waar ze zich op richten, op belangrijke punten van elkaar verschillen. In Tabel 2 wordt hiervan per indicator een overzicht gegeven.

Uit de vergelijking van de trainingen komt naar voren dat met name de intensiteit van de trainingen en de daarbij behorende eisen aan opleiding en ondersteuning van de trainers van elkaar verschilt. SPRINT is de meest intensieve training waarin als enige zowel de ouders als kinderen betrokken worden. Daarbij hebben enkel de SPRINT trainers een uitgebreid ondersteuningssysteem waarin vastgestelde supervisie en hercertificering en rol spelen. Een tweede belangrijke verschil is dat alleen de SPRINT training gebruik maakt van een screening.

De belangrijkste vraag is ten aanzien van de overeenkomsten en verschillen is wellicht; is een keuze voor één van de drie trainingen mogelijk om de doelgroep die zij nu gezamenlijk bestrijken te bedienen? Het antwoord daarop is nee. De trainingen verschillen dusdanig van elkaar dat ze elkaar niet kunnen ‘vervangen’. De Alles Kidzzz training lijkt het meest geschikt als echt preventief inzetbare training. De SPRINT training begint meer op hulpverlening te lijken en door het betrekken van de ouders is deze training geschikt voor de kinderen waarmee intensiever aan de slag moet worden gegaan. Bij 3x Groei wordt er uitsluitend met de ouders gewerkt. Om onderbouwde kinderen in de ene of de andere training te includeren, moet gebruik worden gemaakt van screeningsinstrumenten die doelgroepselectie mogelijk maken. Op dit moment is een screening enkel voorhanden voor de SPRINT training.

Tabel 2. Overzicht indicatoren en verschil trainingen

Indicator	Vershil tussen trainingen (ja/nee)
Erkenningsniveau	Ja
Risico en/of probleem waar de interventie zich op richt	Nee (niet significant verschillend)
Doel van de interventie	Nee (overkoepelend doel niet, subdoelen wel)
Doelgroep van de interventie	Ja (leeftijd)
Indicatie- en contra-indicatiecriteria	Ja
Aanpak (duur, frequentie en intensiteit, en op wie gericht)	Ja
Verantwoording en aanpak	Ja
Randvoorwaarden voor uitvoering en kwaliteitsbewaking	Ja

3. De belangrijkste voor- en nadelen van de trainingen

De drie trainingen verschillen op vrijwel alle indicatoren van elkaar. Hieronder worden voor een aantal belangrijke verschillen de voor- en nadelen besproken.

3x Groei en SPRINT richten zich geheel dan wel deels op ouders, Alles Kidzzz niet. Wat zijn de voor- en nadelen van die insteek?

Bij zowel 3x Groei als SPRINT wordt er actief met de ouders gewerkt. Uit onderzoek (Foolen e.a., 2013) weten we dat trainingen die zich tegelijkertijd op ouders en school richten effectiever zijn dan trainingen die zich vooral op het gedrag van kinderen richten. Het betrekken van de ouders bij een training vraagt echter wel om erkenning en herkenning van de problemen door de ouders. Uit de interviews komt naar voren dat sommige ouders er niet direct open voor staan om intensief aan de slag te gaan zoals bij SPRINT en 3x Groei van de gevraagd wordt. Veel ouders zijn nog niet zo ver of die hebben weerstand. Een training zoals Alles Kidzzz is iets laagdrempeliger voor ouders en heeft tevens de functie om de ouder te motiveren het contact met school juist wel weer aan te gaan. Een dergelijke training kan daarmee een eerste brug slaan naar intensievere samenwerking met de ouders.

SPRINT heeft als enige een screening waarmee kinderen voor de training in aanmerking komen, wat zijn daarvan de voor- en nadelen?

Wanneer er geen screening plaatsvindt dan vallen kinderen vaak pas op als het probleemgedrag echt escaleert. Dan komt een preventieve training dus eigenlijk te laat. Uit de interviews komt duidelijk naar voren dat een training nooit ‘te vroeg’ wordt ingezet maar vrijwel altijd net op tijd of eigenlijk al te laat. Een voordeel van een goede screening is dus dat gedragsproblemen bij kinderen op tijd herkend worden. Nadeel van een screening kan zijn dat er (zoals het geval bij SPRINT) tijd tussen twee metingen kan zitten waardoor het lang kan duren voordat een kind bij de training terecht kan. Ook komt het voor dat trainers de problematiek van de kinderen als vrij zwaar beoordelen. Bij SPRINT zit een half jaar tussen de eerste en tweede screening op de ABSQ. Het kan daarom voorkomen dat leerkrachten en/of ouders al eerder behoefte hebben aan hulp met betrekking tot het probleemgedrag. Incidenteel komt het voor dat dezelfde training of in elk geval delen daarvan onder een andere noemer toch gegeven wordt.

SPRINT heeft als enige een uitgebreid kwaliteitssysteem (supervisie, certificering, hercertificering), wat zijn daarvan de voor- en nadelen?

Uit onderzoek weten we dat een goede uitvoering van trainingen samenhangt met positieve uitkomsten voor cliënten (Goense e.a., 2016). Het voordeel van een uitgebreid kwaliteitssysteem is dat er veel aandacht is voor een goede uitvoering van de training en daarmee dus wordt geïnvesteerd in het bereiken van die positieve uitkomsten. Wel zitten er

een aantal nadelen aan het uitgebreide kwaliteitssysteem van SPRINT. Ten eerste is het voor trainers vaak moeilijk om zich te hercertificeren. Dit komt onder andere omdat ze niet kunnen voldoen aan de eis van het aantal trajecten dat ze daarvoor moeten uitvoeren (bijvoorbeeld als er weinig vraag is naar de training) en door het niet kunnen voldoen aan de eis voor het maken van de video-opnames (bv. door geen toestemming van ouders of veel weerstand). Ten tweede vraagt het deelnemen aan de supervisie sessies een behoorlijke tijdsinvestering van trainers, die tijdsinvestering weegt in de huidige praktijk vaak niet op tegen het aantal trajecten dat wordt uitgevoerd. Het is ondanks deze nadelen daarmee niet gezegd dat er geen kwaliteitssysteem moet worden gehandhaafd. Gezien het belang van een goed kwaliteitssysteem voor het bereiken van het meeste resultaat met cliënten, is het van belang de trainingen zo te organiseren, dat aan kwaliteitseisen kan worden voldaan. Daarin moet er rekening worden gehouden met het feit dat sommige trainers meerdere trainingen uitvoeren (bv Triple-p, Rots&Water) en dus aan meerdere kwaliteitseisen zullen moeten voldoen.

Conclusie

Concluderend kan gesteld worden dat de drie trainingen elkaar niet kunnen vervangen. De trainingen bedienen elk een net andere groep en hanteren een net andere insteek, hetgeen duidelijk blijkt uit de intensiteit en het inzetten op kinderen, ouders, of kinderen en ouders. Alles Kidzzz is het meest preventief, oplopend in intensiteit naar SPRINT en dan 3x Groei. Echter, om de meest 'lichte' kinderen ook daadwerkelijk een Alles Kidzzz training aan te kunnen bieden, dient er sprake te zijn van een screening die de selectie hierop en verantwoording daarvan, mogelijk maakt. Verder valt op dat er bij geen van de trainingen gegevens worden verzameld over de uitkomsten. Uitkomstgegevens kunnen inzicht bieden of de trainingen ook daadwerkelijk hebben geholpen.

Bronnen

Gebruikte documenten:

- Berens, I. (april 2010). Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Signalering en PReventieve INTerventie bij antisociaal gedrag (SPRINT)'. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van [www.nji.nl/jeugdinterventies_op_18 oktober 2016](http://www.nji.nl/jeugdinterventies_op_18_oktober_2016)
- Foolen, N., Ince, D., De Baat, M. & Daamen, W. (2013). *Wat werkt bij gedragsproblemen en gedragsstoornissen?* Utrecht: Nji.
- Goense, P.B.; Stams, G.J.; Boendermaker, L.; Hoeve, M. (2016). Making 'what works' work : A meta-analytic study of the effect of treatment integrity on outcomes of evidence-based interventions for juveniles with antisocial behavior. *Aggression and Violent Behavior*, Vol. 31, p.106-115. ISSN 1873-6335.
- Kruuk, J.M.P., (2007). Handleiding Alles Kidzzz. *Een preventieprogramma voor kinderen met externaliserende gedragsproblemen*. s'Hertogenbosch.
- PiResearch (2014). *Handleiding 3x Groei Oudertraining*. Duivendrecht. (exemplaar ingezien op 16 november 2016).
- Van Londen, M. (Maart 2012). *Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'Alles Kidzzz'*. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van [www.nji.nl/jeugdinterventies_op_18 oktober 2016](http://www.nji.nl/jeugdinterventies_op_18_oktober_2016)
- Tjaden, J. (2016). Verschil tussen 3x Groei en SPRINT. Intern document PiResearch

Geraadpleegde websites:

- <http://www.alleskidzzz.nl/>
- www.nji.nl
- <http://www.rinogroep.nl/A1645>